

© SHUTTERSTOCK

PARASITAIRE INFECTIES BIJ KLEINE HERKAUWERS

Tijdens het weideseizoen kunnen verschillende parasitaire infecties optreden. In dit artikel bespreken we myiasis en maag-darmwormen. – *Ilse Declerck, UGent*

Myiasis

Jaarlijks worden schapenhouders geconfronteerd met het fenomeen 'de vlieg' of myiasis. Het is de belangrijkste huidaandoening bij schapen. Deze aandoening wordt veroorzaakt door de maden van de blauwgroene bromvlieg (*Lucilia sericata*). Deze vlieg komt voor van mei tot oktober en legt haar eieren bij voorkeur op vochtige wol. Na een tweetal dagen ontstaan er larven (maden) uit deze eitjes. De maden zitten diep in de vacht, waardoor het beginstadium van deze huidaandoening vaak onopgemerkt voorbijgaat. Gezien het acute en fatale verloop is het belangrijk dat de schapen dagelijks worden gecontroleerd. De maden bevinden zich vaak ter hoogte van de staartbasis of tussen de schouderbladen. De schapen hebben jeuk (kwispelen veelvuldig, stampen met hun poten, bijten zich), hun wol verkleurt en laat los. Daarna worden de schapen futloos en zonderen ze zich af van de kudde. Door het vrijkomen van gifstoffen uit het rottend weefsel naar de bloedbaan kan septicemie met sterfte optreden. Het rottend weefsel verspreidt een sterke geur, waardoor vliegen nog meer worden aangetrokken. De aangetaste dieren moet worden geschoren en met een insecticide gewassen. Wondverzorging is meestal onvoldoende. De dieren moeten vaak ook algemeen behandeld worden met antiparasitaire middelen, antibiotica en ontstekingsremmers. Preventief moet de wol kort en proper worden gehouden. De dieren moeten in het voorjaar geschoren wor-

den. Diarree is een belangrijke risicofactor en moet met een goed ontwormingsschema voorkomen worden (zie verder). Eventueel kan je de dieren preventief om de 4 tot 6 weken met een insecticide wassen. Er zou ook een erfelijke gevoeligheid voor myiasis zijn.

Maag-darmwormen

Diarree kan een belangrijk teken zijn van worminfecties, maar hoeft niet altijd aanwezig te zijn. Maag-darmwormen leiden tot vermagering, een verminderde groei en melkproductie bij de oaien. Massale besmettingen kunnen zelfs dodelijk zijn. Enkel vers gras leidt tot besmetting. Opgestalde dieren lopen dus geen risico. Kleine herkauwers kunnen besmet worden met verschillende parasieten naargelang de leeftijd, het seizoen en de weersomstandigheden. *Nematodirus battus* komt voor tot de leeftijd van 4 maanden en leidt tot drastisch gewichtsverlies en hevige diarree. Deze parasiet komt niet zo vaak meer voor. Problemen met deze parasiet treden vooral op na een strenge winter en een laat voorjaar. Een zeer gevaarlijke parasiet is *Haemonchus contortus*. De larven van deze parasiet kunnen de winter niet overleven, in tegenstelling tot de larven van *Nematodirus battus*. Concreet voor haemonchus betekent dit dat de volwassen dieren de oorspronkelijke bron van weidebesmetting zijn. De volwassen dieren scheiden (beperkt) eieren uit op de weide, de lammeren nemen deze eitjes op en zullen op hun

beurt opnieuw eitjes uitscheiden. De weidebesmetting is daarom pas hoog als het weideseizoen al wat verder gevorderd is (tijdens de zomer of tijdens de herfst bij droog weer). Haemonchus is een bloedzuiger ter hoogte van de lebmaag en veroorzaakt bloedarmoede. Bloedarmoede gaat gepaard met een vertraagde groei, gewichtsverlies, sloomheid en (typisch) bleke slijmvliezen (onder andere aan de ogen). Haemonchus veroorzaakt geen diarree. Andere maag-darmwormen, zoals *Ostertagia circumcincta* en *Trichostrongylus colubriformis* kunnen diarree, en bijgevolg gewichtsverlies, veroorzaken. Lintwormen veroorzaken over het algemeen weinig schade, hoewel ze soms met het blote oog waar te nemen zijn in de mest. Enkel massale infecties bij jonge dieren kunnen obstructie van het darmkanaal veroorzaken. Een correcte en tijdige bestrijding van maag-darmwormen is een must. Helaas wordt een goede bestrijding bemoeilijkt door resistentie. Veel wormen zijn resistent geworden tegen levamisole en benzimidazoles. Wegens resistentie en hun nawerking worden vaak macrocyclische lactones (bijvoorbeeld ivermectine en doramectine) ingezet. Met uitzondering van levamisole (kan dodelijk zijn bij geiten) kunnen geiten met dezelfde ontwormingsproducten worden behandeld. Bij geiten moet wel anderhalf keer de dosis van schapen worden gegeven. Voor de meeste wormsoorten is het ontwormingsschema gelijklopend. Volwassen dieren worden bij voorkeur 2 keer per jaar ontwormd. Eén keer net na het lammeren om de overdracht van parasieten van de ooi naar haar lammeren te reduceren. Vóór het dekseizoen moeten de

.....

Een correcte en tijdige bestrijding van maag-darmwormen is een must.

.....

volwassen dieren nogmaals ontwormd worden om deze periode in optimale conditie in te kunnen gaan. Het is aangeraden om de lammeren vanaf 3 weken na inweiden minstens om de 2 maanden te ontwormen. Ondanks het gebruik van producten met een werkingsduur van 2 maanden of langer moeten lammeren minstens om de 2 maanden worden ontwormd. Dat komt omdat hun gewicht in 2 maanden tijd vaak verdubbelt en het product bijgevolg ondergedoseerd is. Onderdosering is de belangrijkste risicofactor bij de ontwikkeling van resistentie. In de praktijk wordt het gewicht vaak onderschat. Om na te gaan of het ontwormen (nog steeds) doeltreffend is, kan men verse mest van een vijftal dieren laten onderzoeken. Dat moet gebeuren voor het ontwormen en een week erna. Wanneer het aantal eitjes per gram (EPG) mest met 90% gedaald is, kan de behandeling als doeltreffend gezien worden. De meeste ontwormingsproducten moet je inspuiten. Wanneer het product oraal moet worden verstrekt, is het aangewezen om de dieren enkele uren te vasten om een goede opname van het product uit het maag-darmstelsel in de bloedbaan te verkrijgen. Behalve een goed ontwormingsschema vormt weidemanagement een belangrijke tool om infecties met maag-darmwormen onder controle te houden. Zo is het aangeraden om de dieren te ontwormen voor ze naar een andere weide te verplaatsen. Verder kan het maaien van een weide de besmettingsgraad verlagen en moet je overbezetting voorkomen. ■

[Ilse Declerck is als dierenarts verbonden aan de Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent.](#)